

PROGRAM SURADNJE
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I NEVLADINOG,
NEPROFITNOG SEKTORA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prosinac 2000

PREDGOVOR

Zauzimanjem građana te nastojanjem građanskih inicijativa i udruga, dan je značajan doprinos oblikovanju Hrvatske kao moderne nacije. U tom smislu, u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća, osnovane su brojne nacionalne institucije i ustanove koje žive i danas. Tada su nastale i brojne zaklade. Očito da je dio imućnijih i prosvječenih slojeva gajio građansku vrlinu zauzetosti za probleme u zajednici darivanja u općekorisne svrhe.

Potrebno je istaknuti da moderno civilno društvo koje se razvija u Republici Hrvatskoj brojne vrste dobrovoljnih, nevladinih, neprofitnih organizacija kao što su sve vrste udruga, socijalni pokreti, crkvene organizacije, sindikati, lokalne zajednice, ustanove, zaklade, fundacije, interesne grupe i inicijative građanki i građana.

Uvažavajući visokovrijedne ciljeve građanskih inicijativa usmjerenih ka općem dobru, Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge prihvatio je inicijativu za stvaranje Programa suradnje Vlade RH i nevladinog, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj, koji će u fokusu svog djelovanja imati čovjeka u obitelji, zajednici i društvu.

Ured je poziv na suradnju na ovom Programu uputio na adrese gotovo 16.000 udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kako bi zajedničkim snagama stvorili novi okvir za razvoj civilnoga društva u Hrvatskoj, ali i potaknuli demokratizaciju i modernizaciju društva u cjelini.

Rezultat toga zajedničkoga višemjesečnog rada pretočen je u ovaj Program suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinog, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj.

ZAJEDNIČKI UVOD RADNIH SKUPINA ZA IZRADU PROGRAMA

Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) prihvaća pluralizam kao načelo ustrojstva društva koje daje građankama i građanima legitimno pravo da kroz različite oblike organiziranja i slobodnog udruživanja, oblikuju i javno

zastupaju različite interese i potrebe članova zajednice. Nevladin, neprofitni sektor (u daljnjem tekstu: Sektor) je prostor u kojem aktivni građani odnosno građanske inicijative okupljaju i razvijaju društveni, ljudski potencijal i integralni su element društveno-političkog sustava te poželjan način demokratizacije odnosa u javnom, političkom i ekonomskom životu zajednice.

Program suradnje Vlade RH i nevladinog, neprofitnog sektora (u daljnjem tekstu: Program) temelji se na zajedničkim vrijednostima moderne demokracije i vrijednostima građanskih, civilnih inicijativa koje su utemeljene na društvenim promjenama, suradnji, solidarnosti, socijalnoj pravdi, transparentnosti, osobnoj moći i odgovornosti, sudjelovanju u odlučivanju, uvažavanju osobnosti, samoorganiziranju, uvažavanju organizacijskih raznolikosti i trajnom učenju, a usmjeren je na stvaranje djelotvornih mehanizama koji će unaprijediti odnose između Vlade i Sektora.

Vlada i Sektor imaju različite uloge i odgovornosti u rješavanju problema i razvoju zajednice u cjelini. Stoga će svoje odnose temeljiti na partnerskom odnosu, transparentnim sporazumima, međusobnom informiranju, te zajedničkom praćenju provođenja usuglašenog Programa suradnje.

Vlada, svjesna vlastitih ograničenja zadovoljavanja potreba u društvenim djelatnostima, poziva nevladine, neprofitne organizacije na njihovo sudjelovanje u definiranju javnih potreba, te prenosi dio svojih sadašnjih poslova na Sektor i djelomično osigurava sredstva za njihovo provođenje.

Novi naglasci u odnosu države prema trećem sektoru pokazuju da je vlast prepoznala visoko- vrijedne mogućnosti građana i njihovih udruga. Njihov rad nije alternativa Vladi, jedinicama lokalne samouprave i državnim ustanovama. Naprotiv: stalan i jasan interes države prema nevladinim organizacijama i udrugama građana osigurat će dugoročnu stabilnost demokratskoga poretka, rasteretiti državu u nekim područjima i smanjiti njezine troškove. Takav partnerski odnos unaprijedit će ostvarenje ideje suodgovornosti vlasti i građanki/građana za razvoj i napredak zajednice i okolnosti u kojima živimo.

Donošenjem novih zakonskih okvira djelovanja Sektora, prvenstveno Zakona o udrugama, Zakona o zakladama i fundacijama, poreznih zakona, Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi, Zakona o igrama na sreću i drugih, država će poticati razvoj filantropije, partnerskih odnosa i međusektorsku suradnju, uključujući i socijalno odgovoran poslovni sektor u uvjetima decentraliziranog sustava odlučivanja i financiranja.

STATUS PROGRAMA

1. Program je izrađen na temelju suradnje i uslijedio je nakon opsežnih savjetovanja, započetih 26. lipnja 2000. godine, s predstavnicima Sektora u Republici Hrvatskoj, predstavnicima lokalne samouprave, uprave, te predstavnicima državnih upravnih organizacija.
2. Program predstavlja tek opći okvir i podlogu koja će omogućiti unapređenje odnosa Vlade i Sektora.
3. Program je dokument koji se odnosi na suradnju Vlade i Sektora, te kao takav nije zakonski obvezujući dokument. Njegov autoritet proizlazi iz potvrde koju su dali Vlada i Sektor, što je postignuto tijekom savjetovanja. Program će se u početku odnositi na tijela državne uprave, no odmah nakon prihvaćanja ovoga dokumenta, započet će se s izradom lokalnih i regionalnih programa o suradnji na lokalnoj razini. Sve specifičnosti lokalnih programa uključit će se u Nacionalni program koji će Vlada RH, tako nadopunjen i usuglašen, uputiti u Hrvatski Sabor.

NAČELA SURADNJE

Načela suradnje Vlade i Sektora utvrđena ovim Programom temelje se na:

- partnerstvu
- transparentnosti rada Vlade i Sektora
- neovisnosti Sektora
- odgovornosti za korištenje javnih resursa
- promicanju ravnopravnih mogućnosti za sve, neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama
- kodeksu pozitivne prakse i unapređenja kvalitete djelovanja, koji uključuje i načelo djelomičnog ili potpunog financiranja iz državnog ili lokalnih proračuna
- načelu supsidijarnosti koji je temelj partnerstva Vlade i Sektora
- kodeksu kvalitete djelovanja nevladinih, neprofitnih organizacija
- promicanju nenasilja i aktivnog prihvaćanja različitosti
- izgradnji socijalnog kapitala

OBLICI SURADNJE

Mogući oblici suradnje Vlade i Sektora predviđeni ovim Programom očituju se u:

- zakonodavstvu – konzultacije s nevladinim, neprofitnim sektorom prilikom donošenja novih ili izmjena postojećih zakona te uključivanje njegovih predstavnika u radne skupine predlagača zakona
- savjetovanju – u procesu izrade nacionalnog programa Vlade, u zajedničkoj procjeni strategije, prioriteta i nositelja dijelova programa, u procjeni valjanosti projekata u koje se ulaže javni novac kao što je procjena djelovanja na okoliš, poticanje ravnopravnosti spolova, ravnopravnosti etničkih i vjerskih zajednica, socijalno isključenih, nacionalnih manjina, osoba s invaliditetom
- procjeni nacionalne politike u svim područjima (zdravstvu, zapošljavanju, zaštiti okoliša, socijalnoj skrbi, obrazovanju, kulturi, vojnim i sigurnosnim pitanjima, hrvatskim vanjskopolitičkim interesima i dr.)
- decentralizaciji i suradnji na održivom razvoju zajednice
- djelomičnom ili potpunom financiranju programa i usluga nevladinog, neprofitnog sektora
- građanskom sudjelovanju (sudjelovanju javnosti) u procesu donošenja odluka i zadovoljavanju potreba u zajednici
- poticanju i podupiranju samoorganiziranja i dobrovoljnog djelovanja građana i građanki usmjerenog k dobrobiti zajednice
- razvoju socijalnog poduzetništva i socijalnog kapitala kao bitne komponente društvenog razvoja
- poticanju socijalno odgovornoga poslovnog sektora

OBVEZE VLADE
REPUBLIKE HRVATSKE

Obaveze Vlade Republike Hrvatske glede ovog Programa su sljedeće:

Poštivanje neovisnosti sektora

Prepoznati i podupirati neovisnost Sektora, uključujući njegovo pravo unutar zakona na provođenje kampanja, davanje primjedbi i prijedloga na Vladinu politiku i propitivanje politike, neovisno o mogućim financijskim vezama koje postoje, kao i pravo na određivanje i upravljanje vlastitim poslovima.

Financiranje

Razvijati, uz dogovore sa Sektorom, kodeks pozitivne prakse i unapređenja kvalitete djelovanja, koji bi sadržavao i načela transparentnog financiranja od strane Vlade i jedinica lokalne samouprave.

Utvrđiti, na temelju prethodnog savjetovanja sa Sektorom, područja, programe i usluge koja je moguće djelomično prenijeti na Sektor, te pri donošenju proračuna odrediti visinu sredstava za njihovo provođenje.

Definirati modele financiranja organizacija osoba s invaliditetom, kao i onih koji trajno skrbe o starim, kronično bolesnim i socijalno ugroženim osobama.

Utvrđiti uvjete i standarde koji će pojedincima, organizacijama i građanskim inicijativama omogućiti ravnopravan pristup svim oblicima potpore.

Omogućiti samoodrživost i samofinanciranje programa Sektora kroz poticajno zakonodavstvo. Zbog toga je potrebno zakonski definirati sadržaj i područja neprofitnog djelovanja.

Formirati radne skupine sastavljene od predstavnika Vlade, sektora i uglednih stručnjaka za područja utvrđenih programa, koje će izraditi kriterije za definiranje i poticanje stvaranja zakonskih okvira stjecanja statusa organizacija koje djeluju za opće dobro i raspodjelu sredstava, te na osnovi javnog natječaja odabrati programe, odnosno projekte i predložiti praćenje njihovog izvršenja.

Financirati programe nevladinih organizacija iz sredstava državnoga proračuna, ali i iz sredstava proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave, što će se omogućiti na tri razine:

- višegodišnjim ugovorima o financiranju zadovoljavanja općih, javnih potreba u društvu
- godišnjim (ili kraćim) projektima nevladinih organizacija
- manjim poticajnim financijskim potporama onim građanskim inicijativama koje donose nove ideje i nove modele razvoja ili nove načine rješavanja postojećih problema.

U 2001. godini izvršit će se pripreme za decentralizaciju sredstava namijenjenih za rad i provedbu programa nevladinih, neprofitnih organizacija,

koja će im se odobravati za najkvalitetnije i najkonkretnije programe, projekte i usluge što će ih nuditi u procesu zadovoljavanja javnih potreba.

U tom smislu će se jasno podrpirati razvoj zakladništva i fundacija u Hrvatskoj. Razvoj zakladništva potrebno je poduprijeti davanjem donacija zakladama, uvažavajući iznose sredstava koje su one već prikupile od drugih donatora.

Razvoj i savjetovanje

Uključivati Sektor u izradu i donošenje odluka, razvojne politike, strategije i programa, posebno u početnom stadiju, kako bi se utvrdile posljedice po društvo.

Prema načelima hitnosti, osjetljivosti i povjerljivosti savjetovati se sa Sektorom o pitanjima koja će utjecati na razvoj društva, posebno kad Vlada predlaže nove uloge i odgovornosti za Sektor, odnosno kada donosi novu zakonsku regulativu. Takvo savjetovanje treba biti izvršeno na vrijeme i omogućiti dovoljno vremena za odgovor, uzimajući u obzir potrebu organizacije da se savjetuje sa svojim korisnicima;

Uzimati u obzir specifične potrebe, interese i doprinose onih koji su dio sektora, a predstavljaju žene, manjinske grupe, osobe s invaliditetom i društveno isključene;

Razvijati zajedno sa Sektorom kodeks pozitivne prakse i unapređenja kvalitete djelovanja koji se odnosi na savjetovanje, procjenu politike i provođenje.

Unapređenje kvalitete djelovanja

Unapređenje kvalitete djelovanja očituje se putem:

- promicanja učinkovitih odnosa konzistentnim pristupom i dobrom praksom između Vlade i Sektora;
- definiranja unutarnjih ustrojbenih jedinica ili zaposlenika u državnim i lokalnim upravnim organizacijama koje će u svom opisu poslova imati i obvezu suradnje sa Sektorom;
- pridržavanja načela transparentnosti rada;
- obveze konzultiranja svih državnih upravnih organizacija s predstavnicima Sektora u slučaju donošenja zakona i/ili važnih programa iz njihovog djelokruga rada;
- analize provođenja Programa, prema unaprijed utvrđenim kriterijima definiranim kroz savjetovanje;
- edukacije zaposlenika u državnoj upravi i lokalnoj samoupravi, kako bi bili spremni transparentno i kvalitetno uspostavljati partnerske odnose s predstavnicima sektora, te edukacije radnika, djelatnika i volontera nevladinog, neprofitnog sektora o mogućnostima razvoja međusektorske suradnje;

- stvaranja poticajnih zakonskih okvira za razvoj filantropije, dobrovoljnog rada i civilnoga društva, na temelju čega će se graditi demokratsko, uključivo, socijalno i solidarno društvo u cjelini;
- Vladine suradnje sa Sektorom, tako što će zajednički izraditi strategiju potpore razvitku civilnoga društva u Hrvatskoj i time napraviti kvalitetnu pripremu za učinkovito nadopunjavanje javnoga i nevladinoga, neprofitnog sektora u zadovoljavanju potreba građanki i građana u zajednici;
- promicanja prihvatanja Programa na lokalnoj razini.

OBVEZE NEVLADINOGA, NEPROFITNOG SEKTORA

Obveze nevladinog, neprofitnog sektora, glede ovog Programa, su sljedeće:

Financiranje i odgovornost

Održati visoke standarde upravljanja i ponašanja u izvršavanju obveze prema zajednici, financijerima i korisnicima, vezano uz provedbu programa i projekta, pružanje usluga i podnošenje izvješća;

Odnositi se odgovorno prema pozitivnim zakonskim propisima;

Promicati princip transparentnosti rada, a prakticirati ga obvezno kad se rad nevladinih, neprofitnih organizacija djelomično ili u potpunosti financira javnim novcem;

Osigurati transparentnost i mogućnost kontrole utroška sredstava kojima država i lokalna samouprava djelomično ili u potpunosti financiraju programe nevladinoga- neprofitnog sektora.

Razvoj i savjetovanje

U suradnji s Vladom, poticati mogućnosti zapošljavanja u neprofitnom sektoru i razvoj socijalne ekonomije;

Osigurati da korisnici usluga, dobrovoljci, članovi i podupirući članovi organizacija budu informirani i upitani za mišljenje, kad je to prikladno, o aktivnostima i politici koje se predstavljaju Vladi ili se daju kao odgovor na traženje Vlade;

Odgovorno se odnositi prema informacijama iz Vlade, kad imaju pristup do njih.

Unapređenje kvalitete djelovanja

Poticati i razvijati suradnju, solidarnost, socijalnu pravdu, transparentnost, osobnu i društvenu odgovornost, samoorganiziranje i trajno učenje;

Promicati suradničke odnose s Vladom te drugim organizacijama u javnom sektoru kao i organizacijama u nevladinom-neprofitnom sektoru te poslovnom sektoru;

Uključiti, kad je to moguće, korisnike u razvoj i upravljanje aktivnostima i/ili uslugama;

Promicati izjednačavanje mogućnosti u pogledu aktivnosti, zapošljavanja, uključivanja dobrovoljaca i osiguravanja usluga;

Poticati volonterski rad i aktivnosti za opće dobro;

Nadgledati i analizirati provođenje Programa svake godine zajedno s Vladom, u skladu s kriterijima utvrđenima kroz savjetovanje.

DALJNJE UNAPREĐENJE PROGRAMA

1. Program je, kao okvirni dokument, početna točka, a ne zaključak. Vlada i Sektor zajedničkim radom zalagat će se za razvoj njegove primjene i učinkovitosti. Kao dio tog procesa, bit će pripremljen kodeks pozitivne prakse i unapređenja kvalitete djelovanja za područje financiranja i savjetovanja, kao i izrada strategije potpore i poticanja razvitka civilnoga društva u Republici Hrvatskoj.
2. Kao dio procesa razvoja i unapređenja učinkovitosti Programa, svake godine održat će se sastanak Vlade i predstavnika Sektora kako bi izvršili pregled i analizu djelovanja u okvirima Programa. Izvješće o tom sastanku će se objaviti i o tome izvijestiti Hrvatski sabor.
3. Vlada će poticati širenje Programa na druge institucije javnog sektora kao i jedinice lokalne uprave i samouprave, koje će biti pozvane da

prilagode Program tako da odgovara specifičnostima njihove lokalne zajednice u definiranju odnosa s nevladinim, neprofitnim sektorom.

U Zagrebu, prosinac 2000. godine

**POPIS ČLANOVA RADNIH SKUPINA ZA IZRADU PROGRAMA
SURADNJE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I NEVLADINOG-
NEPROFITNOG SEKTORA U HRVATSKOJ**

I. PREDSTAVNICI NEVLADINIH ORGANIZACIJA

A/ *Predstavnici udruga*

1. Martina Belić / Radmila Sučević, B.a.B.e., Zagreb
2. Sadika Zvirkić, Ženska grupa pri Odboru za ljudska prava, Karlovac
3. Zdenka Ungar, Ženska pomoć sada-SOS telefon, Zagreb
4. Vladimir Lay, Zeleni forum, Zagreb
5. Gojko Bežovan, CERANEO, Zagreb
6. Jelka Glumičić, Odbor za ljudska prava, Karlovac
7. Ljubo Manojlović / Milan Mrkalj, Srpski demokratski forum, Zagreb
8. Mladen Momčinović, Centar za građanske inicijative, Poreč
9. Aleksandra Kuratko / Zvonimir Mataga, GONG, Zagreb
10. Ivana Kabaj, "Lobi", Samobor
11. Dubravka Dujmović-Kušan, Hrvatska glazbena mladež, Zagreb
12. Vladimir Vadjon, Hrvatska paneuropska unija, Zagreb
13. Zorislav Bobuš / Jeronim Trputec, Savez organizacija invalida Hrvatske, Zagreb
14. Vesna Lendić Kasalo / Predrag Bosnar, Hrvatska zajednica tehničke kulture, Zagreb
15. Mladen Majetić, Zamir.net, Zagreb
16. Jelena Brajša / Mirjana Lovreković, Hrvatska humanitarna mreža, Zagreb
17. Irena Sertić, Udruga za zaštitu prava djece "Heureka", Zagreb
18. Gordana Forčić, SMART, Rijeka
19. Marija Raos / Danijela Babić, NIT, Zagreb
20. Alan Vojvodić / Roman Danko, EOS, Zagreb
21. Danijel Koletić, Strukovna udruga za odnose s javnošću, Zagreb
22. Branka Kaselj / Tatjana Ordanić, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek
23. Nives Ivelja / Vesna Jukić, Udruga "MI", Split
24. Sandra Bistričić-Koletić, Regionalni centar za potporu udrugama, Rijeka
25. Ana Žunić, GONG, Zadar

26. Milan Medić, Centar za civilne inicijative, Zagreb
27. Smiljana Rađa, Klub žena liječenih na dojci, Split
28. Karolina Pajer, Centar za mlade "San", Daruvar
29. Ana Miletić, Udruga "Luna", Dubrovnik
30. Ninoslav Šćukanec, Studentski informativni centar
31. Duško Popović, Hrvatska mreža zdravih gradova, Zagreb
32. Vinko Zidarić, Interkultura, Zagreb
33. Toni Vidan, Zelena akcija, Zagreb

B/ Predstavnici neprofitnih, privatnih ustanova

34. Srđan Dvornik, Ustanova "Žalgiris" i Zaklada Heinrich Böll Stiftung
35. Nenad Maljković, Ustanova "Medius" i Junior Achievement za Hrvatsku

C/ Predstavnici vjerskih organizacija

36. Vice John Batarelo / Boženko Lozo, Hrvatski Caritas

II. PREDSTAVNICI TIJELA DRŽAVNE UPRAVE

37. Marija Boltek, Ured Vlade RH za udruge
38. Duška Bošnjaković, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave
39. Siniša Kuhar, Ministarstvo rada i socijalne skrbi

III. PREDSTAVNICI JEDINICA UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE

40. Vesna Zec, Gradsko poglavarstvo Split
41. Višnja Fortuna, Gradsko poglavarstvo Zagreb
42. Iva Josipović, Županija Primorsko-goranska
43. Siniša Gregoran, Gradsko poglavarstvo Osijek

IV. PREDSTAVNICI MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA U RH

44. Zorica Benci, DFID, Britansko veleposlanstvo u RH
45. Slavica Radošević, USAID
46. Nives Zenko, World Learning
47. Lidija Pavić / Ivana Laginja, AED
48. Drago Vručinić, Institut "Otvoreno društvo"